

Այս արդար ահաւոր են նա, խաղաղութեան մէջ ալ
 պիտի պատուաւոր են, եւ թէ մեզք երբեք չեք յի-
 նարու զէ թէ կործանելուս կը պատուի որ աս պա-
 տերաբար մէջ ճանտարարութեան երեւելի կայ՝ քայլե-
 րան անտեսները լսեմ, որպէս զի անոնց կործար-
 քաբար թեմաքի վատարիւած պատուոյ նշաններով
 քարտարեմ, կամ պաննայ մեծապատ կայարան ինքզին-
 ԹԵՍԵՅԻՐ

Մարդիկիցի կառավարութիւնը երեւոյ բանակին
 յայտնուելու լաւին առնելուն պէս Անդրեայի ու
 Վաղղայի զեպաններուն ինկար, որ Ռատեցքիին
 ու իրենց մէջ միջնորդ մանկն ու զինուորայար
 մը ծարեն: Լորս Էդրզտի ու Պոս լը Կոնդ
 աւ ինքիքին ընդունեցան, որպէս զի գնեմ Գու-
 բին կայար ըլլան պաշտպանը, ինչպէս որ Վաղ-
 ղայի զեպանը կը գրէ. ու շուտով մը ծամբայ
 կըլերով Չինն Վոգարա Տասան, բայց Ռատեցքին
 անոնց պատիւն առաւ որ զինուորագարը եղած լինի-
 ցած ըլլալով՝ պաշտանական կերպով իրենց Տեա
 խաւար ըսն չուի, անոր Տամար իրեն առանձ-
 նական մարդիկ Վաղղայի քաղաքայեան ալ մեկուկ
 առնելով՝ կեան ու աղաչեցին որ կեմէ որ գեղջ մը
 պատահի որ Վաղղին առնու, քաղքին Տեա գեթու-
 թեամբ իարուի:

Ս Ե Ր Գ Ի Ն Ի Ը

Մ ԵՐ ԳՅԱՄԱԾ ԵՆԻՆԻ ԳԵՂՔԵՐՆԻՍ ԻՔԻՄԵՆ
 դէի սահմանադրութիւնը պատահելու ասան՝ Գու-
 բին միշտ Տանգարտ կը. ամենայ 21ին, 22ին, 23ին
 Պաղղայի պաշտանական պատկարային մեծակին միայ
 տեղեկութիւնները դուրս կու առ, որոնց մէջ պաշ-
 տանան աւ արտունը կըլնէ, որ զորքին շատերը
 իրենց դրոշին անճաւատարիմ՝ գտնուելով՝ Էրեւե-
 րիս կը փախչին, ու առանձին Ռամբիկոյ պատ-
 սկալին միայ կը արանդէ, որ ուն անցըր պաշտպա-
 նելու անդ՝ մասնութիւն ըրեր է: Աս անգիկու-
 թիւնները 23ին ետքը մը դուրս չէլան, որով
 ժողովուրդը սկսու կուտի որ գեթարտութիւն
 մը կայ: Աւ քիչ մը ետքը՝ մայրամասն ընեն աւելի
 մեծ լուրեր Տասան: — Եւրպիւնո Սաղաւայի իրենց
 կարաւս Ալբերդին Տրաւարիին ինքզինելու Տամար
 Վարդի 21ին աւ յայտարարութիւնը Տանեց:

Մարդիկիցիք: 2եղի զուտի լուր մը պիտի Տա-
 ռորեմ: Կարգաւ Ալբերդ իմ ալ աւորը քաղաքի կեանք
 ու անընդունելութեամբ թշնամեցն գնդակներուն
 գեմ կեանքն ու մեր բանակին խախտելը տեսնելն
 ետքը դարձեալ շար բախտին չուկեց փախչի-
 իր կեանքը նորէն զոճ մ'ալ ընելով ուղեց պատկի:
 Վարդի 23ին իր թագին Տրաւարեցու, իմադաւ-
 րութիւնը իր որպէս Վաղղայի դրան իմոյ տարով:
 Ալբերդ շարձակարութիւնն ու մեր իրեն ունեցած մե-
 ծարտերը պէտք է որ մշտնջենաւոր ըլլայ: — Երբ
 մեք Տեմա մեր նոր թաղաւորին բարբառը ժող-
 վիցը, որն որ իր Տորը պատերազմական աւարիւտ-
 թեանցը ճշմարիտ նախանորդ, ու անոր Տասա-
 տած նախակին սահմանադրութիւնը Տաստարիմ
 պաշտպան է: — Կեցցէ Ալբերդ Վեմանուէլ:

Իսկ երկրորդ օրը Վիկտոր Էմիլիոսէլ իմադաւ-
 րը Վաղղին դարձնէ, ու նոյն օրը կեանքն ետքը
 ժամը 2ին բոլոր ազգային պաշտպաններուն Տան-
 դէս ըլլաւ: Թաղաւորն ու երկու որդիքն ալ մեկ-
 տեղ էին: Թաղաւորը ձեռով ազգային պաշտպան-
 նելուն առնելն անցաւ, որոնք շատ սիրով եւ
 ուրախութեամբ զինքն ընդունեցան: Ժամը 2ին
 Վաղղին կը զորքերը ժողովուցան, ու իմադաւ-
 րին Տաստարիմ մնալու երգում ըրին:

Կոր թաղաւորն աւ յայտարարութիւնը Տանեց:
 Վաղղայիք: Տրամիկ զեղքեր եւ իմ մեծա-
 րոյ Տոր կամըր զիս ժամանակին յաւաճ իմ նա-
 խորեմբուն արմուր կը հանչեն: Կառավարութեան
 անկերը ձեռք առնելու ժամանակին պարապանելն
 անակ են, որ առանց անտեսն միայն ու սրտանց
 օգնականութեանը՝ գեթարտ է որ իմ միակ բող-
 ճանքին, այս ինչին Տաստարիկոյ Տայրեմիին փոխ-
 թեանը կարող ըլլամ Տանեց:

Վաղղերուն բախտն ու յաւաճայ իմն իրենք նախա-
 ինամութեան ձեռքն է. մարդն ալ պէտք է որ անն
 կերպով իր հոշման անոր գործակից ըլլայ. մեր
 աւ պարտերնին իմ կատարելիցն: Էրեւակ մեր
 շանչն ու պիտար ըլլայ, որ մեր պատիւն անու-
 բաւ ու անեղծ պահէր, Տաստարիկոյ Տանգարտ-
 թեանն ու երջանկութեանց միայ կը զան մըրքե-
 րուն բոշիւթեանը նայինք, մեր սահմանադրու-
 րան կարգերը Տաստարիկոյ: Վեր Տամար բոլոր
 իմ ժողովուրդն աւ բանին օգնականն ու գործակից
 ըլլալու կը յարգուիմ. եւ ան կարգերը պահելու
 կը զան ընելու կը պտարաստարիմ, ու կը յաւաճ որ
 ազն ալ ինձի օգնականն ու իմա զատահ կը ըլլայ
 ու Տաստարիմ կը մնայ:

Մ Ե Ր Գ Ի Ն Ի Ը

Թաղաւորը Պ. Կարդիլե ալ Լոնկին յանձնեց,
 որ պաշտանական ժողովք մը ըլնէ, որն որ գլուխ
 Տանեց, ու նոր պաշտանական գրաւեցան: Լոնկ
 պաշտանական գահիկեց ու արտաքին գործոց
 պաշտանաց գրաւեցաւ, Տեմաքի Բինիկի ապկեար

նկրքին գործոց, Տաստարիկոյ յայտարար՝ պատ-
 րապի, Յովհաննէս Կիկրա՝ երեւմտեց, Չեղարի
 Կրիկոյանով՝ արտարութեան եւ շնորհոց, Կրիտա-
 վոր Վաղղի ապկեար՝ Տաստարիկոյ կրիտա թեան:

Վաղղինն Վարդի 30ին եկած լուրերը կը պա-
 մեն որ Վիկտոր Էմիլիոսէլ իմադաւորը կը Տրա-
 նցին Էրեւ. անտեսները մեկ ժողովով՝ սահմա-
 նադրութեան միայ կըլում ըրեր է. նոյնպէս ժո-
 վարականները իրեն երգում՝ լուր են: Բոլոր ալ
 ժողովականները մեծ Տանգարտութեանն ու Ռատե-
 ճայներով ընդունել են նոր թաղաւորը: Կաճեցա
 Բիկեմեցիք:

Վ Ե Ր Գ Ի Ն Ի Ը
 Վաղղին լուրերը կը ձանուցանեն որ թաղաւորը
 պատգամաւորայ տեսեալը լուրեր է:

Գ Ե Ր Գ Ի Ն Ի Ը

Վ Ե Ր Գ Ի Ն Ի Ը
 Վարդի 31: Իտալիայի պատերազմին
 միայ սաղի լուրերը ամենայ 21ին Տասան. նոյն օրն
 յաւաճ լուրերը միշտ Բիկեմեցեաց բանը
 Աւարիկային ինչ աւելի յայտը կը տեսնեն: Ժա-
 ճաւ Երեւ. ու Բիկեմեցեացիին Վարդիին ման-
 թին յաւաճ Տանգարտ յայտարարութեանը միայ իմն
 լուր ինչ լինելով՝ անոր մէջ անարտաւտու-
 թեան ոգի մը գտած էին. ասոնց կարծիքն ան էր
 որ Բիկեմեցիցի աւելի Լոնկարտիս մտած են, քան
 թէ Լոնկարտիքը Վարդիին: Ալբերդային (պը-
 օն) մէջ սանկնանի լուրեր կը պարուկին, ու թղթե-
 րը լուրերն Լոնկարտեաց Տամար յայտը ու ան-
 յայտը ըլլալուն նայելով՝ կիկեմեցի ու կիկեմեցի:
 Լոնկարտ 21ին մէջ մ'ալ Վարդարային անտեսներն լու-
 րը Տասան: Լոնկարտիկաններն աւելի մը գտնելով
 կը մտած էին որ երկրորդ օրը իտալացեաց կողմը կա-
 նախարարութեան գեմ ջոյք մը ըլնէ. բայց Լոնկա-
 կայանն անտեսները զիկեմեցի բանեցին, վասն զի Բիկե-
 ցան որ կատարար ինչն ուղէկ դատարան է: Բու-
 յոր զննուողները դարձանցեան մէջ սաղի միայ էին:
 Անոնց 28ին Վոգարայի քով Բիկեմեցեաց բանա-
 կին բողոքովն յայտնուին ու սիրուցան ըլլան իմա-
 ցուցաւ Տեմաքարութեանն Տասան երկու ինչթե-
 րով, որոնք Օտիլոն Պաղայ ինչոյն արգային ժողով-
 քին իմայոց: Զարմանալի կերպով մը աւ լուրը
 ազգային ժողովքին միայ աղեցութեան մը շարու:
 Բայց բոլոր լուրերը մեծ են միմեւ. պզտիկ ստիկա
 մեկ մեծ գեթարտութիւն մը կը բարդուին: Կաճեցա
 լուրերը թաղաւոր, կը պտուց, կը պտուց, աւ Լաղաւ
 անկը, որուն անկէ կըլու, որ աւելի աղեցը Լոն-
 կարտիքը Բիկեմեցի ժաման, որ Կիկեմեցի անցին
 մէջ աւ լուրը Տանգարտի աղեցութեան ըլլաւ, որով
 Տեմաք ինչթեանն գնելը բարձրացան:

Իսկ կառավարութեան միտքն իմանալու Տամար
 լուրական է Օտիլոն Պաղային աղեցին ժողովքին
 մէջ խոսածները: Օտիլոն Պաղայ աւ լուրը ժողով-
 քին ապէն կարճ ըսու. «Աս լուրերը մեզի ան-
 անկեալ չեկան, ինչպէս. Վարդիին Կաղղայի
 խառնուելը միմեւ, բայց մեր Վաղղային շահն ու
 պատիւնը պահելու Տամար, պիտի որ նայինք որ Բիկե-
 մեցին անարդ մնայ: Կրտսերի գործոց Տամար
 գրուած մասնուոր ժողովքին մէջ Օտիլոն Պաղային
 խոսածները ասոր Տամարն են: Եւ ժողովքը Վար-
 արի 29ին իրիկունը խառնայի գործոց միայ խորճե-
 րու եւ որոշ լուր Տաստարեւո Տամար ժողովքի
 նախերով, մեկն 16 քուէի գեմ 20 քուէով որո-
 շեցին որ արտաքին գործոց պաշտանակին ձանու-
 ցանն որ անպարզ ժողովքին Տրամեք: Գամը
 2ին Օտիլոն Պաղայ գալէն Լոնկը՝ աւ երեւելի
 գործքին միայ մեծ մեծաբանութիւն ըլլալու լուր
 կըլու, Կեմանուէլ Լոնկը, Կիկեմեցի ու Կիկեմեցի
 պիտի լուր պէտք է որ Վաղղին անմիջապէս կը լինի
 Բիկեմեցի իր պէտք է որ Վաղղին անմիջապէս կը լինի
 Բիկեմեցի իր պէտք է որ Վաղղին անմիջապէս կը լինի:

Վ. Արախան զիտարարար կը ըրեր որ կամ ձեռ-
 ցան եւ կամ Տանկիին անտես: Իսկ Պ. Վոգե
 ոտոնց Տանգարտի կը ըրեր որ աւ գործքով պատե-
 րալով կիկե, ու մեծ տէրութիւնները իրենց կամայ
 գեմ պատերազմի կը ստիպուին: Ետաւաղաչ-
 ներու կու մը պատերազմ՝ սիտիլոն բաւական է.
 կըլու, ու շատ կարգաւոր որ միայ գնեն թէ Ռուսն
 ալ Լոնկարտի կողմն է, ու Վաղղային շահը միայն
 խաղաղութիւնն է: Աս մեծաբանութեանց մէջ Օտի-
 լոն Պաղայ աւ մերով իտալացու: Լոնկարտ, ըսու
 ինչպէս միայ Բիկեմեցի Տամար է, եւ ու թէ
 Կիկեմեցի ու Լոնկարտի Տաստարիկոյ անմիջապէս
 միայ: Վաղղային շահը մեք կ'աղեցը յաւաճային
 անոր Տամար ալ կատարարութեան միայն ան է որ
 նայի որ Բիկեմեցիին անորդութեանը միայ չճաննի:
 Վաղղային աւ բանին մէջ միջադրութեան տակ չու-
 կընար ինչալ. անցած սարսիկ Յովհաննէս մեք իտա-
 յուցեց բոլոր լուրերը Վաղղային կատարար-
 թեանը գեմ սկսան գրել, կարծելով որ Վաղղին
 իրենց գործքին մէջ պիտի որ խառնուի, եւ բանն որ
 Կաղղին ինչ ինչ իր բանը կը Տոլոյ: Բայց երբ որ
 քիչ մը ետքը յայտնուցան, ան ասան ըլլալովն

փոխեցին, բայց գործարարութեամբ պարագաներն
 ալ փոխուցան, ու ան՝ որն որ Վաղղին ան օրերը
 կըլուր ընել նէ, պատուան օրս անկարող է: Օտի-
 լոն Պաղային աւ խառնը՝ որոնք բոլոր ժողովական-
 ները մեծ մտադրութեամբ մտիկ կըլուին, մեծ մտա-
 շատ Տանգարտութեան լուր, ու կէս քիկեմեցի ժողովքը
 ըրինալով՝ Պ. Վոգե եւ ուրիշները աներին զար-
 ձան, ու Տան մնացին անոնք՝ որոնք որ պատերազմի
 կողմն էին, որպէս զի իրենց կարծեացը Տանգարտին
 որոշանը ըլնէ, ու արդային ժողովքին Տանն:

Եւ ժողովքին կողմանէ ամենայ 30ին Պ. Կիկեմեցի
 արգային ժողովքին անգեկութիւն տարով՝ ժողովքը
 աւ բանին մէջ բանուար Կաղղային պաշտանա-
 ներուն դատանը թաղայ: Պ. Տրամեք սը Լուի
 իրենց բանիւր Կաղղային նորէն ժողովքին աւելի
 դրու. որն որ Օտիլոն Պաղային ըսածն ինչն Տան-
 ճայն է: Իր խոսակցութեան վերջերը խոսքը Լոնկարտի
 միայ բերելով, ըսու որ աւ ինչպիսի կըլուական
 խաղաղութեանն ու կրօնի շահուն Տամար մեծ ու եւ
 ինչպէս է, ու զանալու է որ շուտով լուծուի:

Բայց արդէն կառավարութիւնը իր բաները Տամ-
 րան ամենայ 21ին որոշած էր: Լուի. Կարգեմ իր
 պաշտանական լուրերն որ Բիկեմեցին պաշտան մէջ
 խորհուրդ ունէր Կիկեմեցի ան էր որ պարզ Ալբերդ
 ինչանց անցնէ, թէ չէ: Կրտսեր որ Երեւ. աւ բու-
 նիս մէջ մանեղան գեմ են երբ, որոնց մէջ Լուի.
 Կարգեմ, իսկ Կ. Տոլի միջամտութեան կողմն:
 Կաղղային լուրերը աւ բանին Տամար Լուի. Կար-
 թեմին գեմ սաստիկ կը բարկանայ:

Իրաւանին կողմնակիցները (Լոնկարտիկան-
 ները) իրենց բանը յաւաճ կը տանին. անէն կը-
 պով կը ըստն որ պաշտ. ժողովքին պատգամաւոր-
 ները կըլուր կողմնակիցներն ընտրել տան ու զորքն
 ալ իրենց շահին: Կեղ կամ քաղաք մը գործի փո-
 փոխութիւն մը ըլլալուն պէս կը անտես որ բողոք-
 թիւ առաքեալներ ասոնց մէջ մտեր են քարոզու-
 թիւններ կըլնէ: Լոնկարտ 25ին ամենայ գարծիւր
 Տաստարիկոյ ինչպէս մ'ըրին, 30 Տոլի էին,
 Էրեւ. մարդիկ, կիկեմեցի ու տղաք: Կիկեմեցի
 առաջարկեց որ նաեւ կամայք ալ փաստարան աւ
 բիկեմեցի կարող ըլլան ըլլալ, ու գալու օրեւոր ժո-
 ղովքին կանայք ալ պատգամաւոր ընտրուին:

Եւ սպառնալի ընկերութեան գեմ ընկե-
 րութիւն մը կարծեաւ է, որ Բոնարիկի փողոցի
 ընկերութիւն կըլուի: Լուր մէջ իմադաւրու-
 թեան ասան եղած կողմնակցութեանն պաշտ-
 ները մտած ու ճշմարիտ Տայրեմալու թեան Տոլ-
 ւով իրարու Տեա միարանած են, որ իրենց ա-
 ռանտական շահերը մեկտէ թող տարով՝ անոր միայն
 որ Կիկեմեցի 10ը, (Կարգեմը կամ Տեմա-
 կուան կատարարութիւնը) Տաստարան մնայ: Լոնկար-
 տը որ Վաղղային լուրերը ինչն մը Տանգարտ
 որուն ստորագրութիւնն գտնուեցան մէջ Կանգա-
 յանակին քով կը տեսնուի Վոգե ու Թիկեր, Կիկե-
 մեցի ու Տեմաքի լուր մը Լոնկարտ քով կը կարգա-
 ցուի Լուի Կիկեմեցի, Կարգեմ եւ Կարգեմ, զանազան
 կողմնակցութեանց գլուխներ, բայց կարգն ու կա-
 ղարութիւնը պահելու մէջ միարան: Լոնկարտ
 յայտարարութիւնը Տաստարտ կը ընենք:

Պատգամաւոր Վարդիներուն

Տեմաքով մն մեծ մտադրութիւնն որն որ վերջին մա-
 մանակները Վաղղային միայ կը պարսի, մեք՝ ամեն
 ստորագրութեան ալ լուրերը կարծիք ունեցող մարդիկ միայ
 բանեցան որ փոխարին մէջ զանուած ընկերութեան
 պատգամաւոր կըլուին: Կիկեմեցի յաւաճային մեք
 զանազան կողմնակցութեանց մէջ գտնուելով՝ Էր-
 եւայն ասան ու աստիկ իրարու գեմ կուտան ենք,
 բայց Տեմա մէջ Տեմա Կիկեմեցիին ու Էրեւալու-
 կութիւնը մտադրով՝ միմեւ իրար իմոյ իմոյ
 տեսած ենք, որ անխառնութեանն զեմ միարանից,
 եւ թէ որ միշտ ալ կը յաւաճայինք՝ ամեն անգամ
 չյայտնուի ալ նէ, դոն շատ անգամ շարք արգելե-
 րու սկսանան կըլուր ըլլալ: Աս մեր բոլորովն ու
 զատ ու ինչպիսի միարանութիւնը մի էն նոյն աւ
 անկէ մէջ շատ տեղաւոր յայտնուեցան են,
 սահմանադրութեան խորհուրդներ մէջ, ընտրու-
 թեանց մէջ, ազգային պաշտպաններուն Լոնկա-
 րտից մեր քով բանակին մէջ, որպէս զի Տա-
 ստարիկոյ խաղաղութիւնը պահելու կարող ըլլանք
 գործակից ըլլալ: Եւ միարանութեանն ամենակին
 մեր սկզբունքն իմոյ շարով՝ միայն իւրարանցիկ
 կարծանք անաշխատեմ ինչը կը յուսընենք, ու
 փոխարին մէջ ինչպիսի տէրութեանն շարք մեր ասան-
 թին շահին վեր գտնելին կը յայտնուի, որուն օր-
 նակի բոլոր Վաղղին յաւաճային յայտնուի, Էրեւ. որ
 (Կաղղային) ընտրութեան ասանը Կիկեմեցի 10ին
 շարքար կողմնէ մէջն աւ արտարարութեանն ան
 անն ընտրեց, որուն անտեսը՝ խաղաղութիւնն ու
 ինչպիսի խաղաղութեան յայտնուեցան անտես: Թէ
 աւ եւ թէ ուրիշ անխառնութեանն մէջ Կիկեմեցի կամ
 գործը արգարարաց զարմանք, որով բոլոր Վաղ-
 ղին գործեց:

Թէ որ մեր միայ պատգամաւոր փոխարին պաշտ-
 րանն օրս փոքր ալ կըլուր ըլլայ, բայց ստոր

